

ЖИВЕ СЛОВО

Християнський вісник № 1 (1) Грудень 2016
Фонд блаженного священномученика Омеляна Ковча

СЛОВО

Проповідь Блаженнішого Любомира Гузара на Свято Собору Пресвятої Богородиці

Христос рождається! Насамперед, бажаю вас привітати і побажати вам усякого Божого добра.

Вчора мені трапилося спілкуватися з одним добродієм, який сказав, між іншим, таку фразу: «Завтра другий день свят і треба йти до церкви». Багато людей думає, що сьогодні слід йти до храму, бо це другий день свят. Що він другий — це правда, але це не є властива причина, чому ми сьогодні на Службі Божій.

8 січня є велике свято — Собор Пресвятої Богородиці. Що означає «собор»? Це сукупність усіх свят, можна сказати, усіх благодатей, які одержала від Господа Марія з Назарета. Під час року ми святкуємо різні богородичні свята: недавно ми мали Зачаття Богородиці від Анни, Благовіщення, Різдво Богородиці, Вхід у храм, Успіння. А 8 січня є Собор Богородиці — це немовби всі ті свята сходяться в одне і цього дня ми роздумуємо, який їх корінь, яка їх причина. Ми щойно святкували Різдво Христове, народження вочлененого Божого Сина, а на день пізніше святкуємо Собор Його Матері, бо без матері нема народження. Тому нині ми прославляємо Пресвятую Богородицю як Матір вочлененого Божого Сина.

Богородиця зачоронена від гріха, ніколи не була

під владою диявола, Вона найсвятіша, святіша від Херувимів і Серафимів, бо є Матір'ю вочлененого Божого Сина. Тому її прославляє весь світ — ангели й люди. Цього дня, можна сказати, певним чином прославляється не тільки Пресвята Богородиця, а й кожна жінка, особливо кожна матір. Як відомо, 8 березня ми святкуємо День жінки, у травні — День матері. Та поки світ здогадався вшанувати жінку і матір, свята Церква вже довгі століття вшановує жінку, вшановує матір. І

робить це, можна сказати, цього дня.

Хотів би звернути увагу сьогодні на два моменти. У нашій Церкві вже 10 чи навіть 15 років існує товариство «Матері в молитві». Скажу кілька слів про нього. Коли бачимо дитя, коло якого є жінка, то перша думка, яка нам спадає, що це його мати (так звичайно є). Матері займаються дітьми, але діти виростають, з часом стають самостійними і покидають батьківський дім, закладають власні сім'ї. Але мама залишається мамою назавжди. Тому побожні жінки збираються і моляться за своїх дітей, хоч би де вони були, хоч би якого віку були — матері молитвою продовжують своє особливе материнство, життєве завдання. Слід сказати, що товариство «Матері в молитві» прекрасно розвивається, уже є

дуже багато осередків в Україні (не знаю скільки) і в усьому світі. Вважаю, що цього дня, коли ми особливо прославляємо Матір Ісуса Христа, Марію з Назарета, потрібно у своїх молитвах сердечно згадати власну матір, бо кожний із нас має чи мав її.

Тепер згадаю ще одну річ. До мене звернулася група народних депутатів, усі жінки, аби я попрохав тих, хто вірить у Бога в нашому народі, щоб у день Собору Пресвятої Богородиці ми особливо згадували в наших молитвах Україну, нашу державу.

“

Собор Пресвятої Богородиці. Що означає «собор»? Це сукупність усіх свят ...

Ми знаємо, що в нашій традиції жінка сприймається як берегиня домашнього вогнища. Інколи створюється таке враження, що справді жінка має дбати тільки про свою сім'ю, про родину... Але бачимо, що в нашому народі є жінки, які не обмежуються думками тільки про своє маленьке домашнє вогнище, а турбуються про всю державу і просять нас, щоб ми молилися за цю державу в цей тривожний час. Прекрасна ініціатива! Ми повинні бути вдячні тій групі депутатів — авторкам проханя, які нам нагадують, що треба працювати, старатися, а головне треба молитися. Вони запрошують нас молитися! Бог нас любить, Бог хоче нам добра. А ми своєю молитвою покажімо нашу віру, що ми - у Божих руках. Подякуймо тим добрим жінкам, які подумали про всю державу, і разом з ними молимося, поручаймо Господу Богові нашу народну долю. Єднаймося в молитвах за наших матерів, за нашу державу і подякуймо Богові, що дав нам таких жінок і наших матерів.

+ Любомир

<http://news.ugcc.ua/>

НОВИНИ

Українські коляди у храмах Криму під загрозою

Співочі колективи храмів УПЦ(МП) у Сімферополі до святкування Різдва Христового отримували заборони на виконання колядок українською мовою, «щоб не створювати проблем». Про це повідомляють мешканці міста, інформує QNA.

Ще у 2015 році міські церковні хори виконували українські різдвяні пісні, які сприймалися парафіянами щиро.

Напередодні Різдва Предстоятель УПЦ (МП) Митрополит Київський і всієї України Онуфрій заявив, що у церквах потрібно вживати церковнослов'янську, а не українську мову, і що очолювана ним Церква є єдиним чинником, який пов'язує Крим з Україною. На думку Митрополита, Крим від України «відпав», тому що українці «почали лізти туди зі своїми західними цінностями».

<http://risu.org.ua/>

У Львові пройшла традиційна хода зірдарів

Близько 400 осіб на чолі з ангелами-хранителями пройшли 8 січня центральними вулицями Львова у традиційній ході зірдарів.

Цьогорічна хода була ювілейною, оскільки проходилась вдесяте. Захід відбувається в рамках щорічного фестивалю «Спалах різдвяної зірди» та є одним із найяскравіших різдвяних дійств.

Головною зіркою цьогорічного фестивалю стала Звізда Миру, ніжно-блакитного кольору, із білим голубом — символом миру — у центрі, а ореолом були слова: «Слава Богу на висоті, а мир людям на землі», повідомили у прес-службі Львівської міської ради.

Для львів'ян та гостей міста були представлені різдвяні зірки, виготовлені майстрами-зірдарями з Львівщини та з інших областей.

Участь у ході взяв і мер Львова Андрій Садовий.

Зазначимо, що різдвяні зірди віддзеркалюють події в Україні. Зокрема, минулого року зірдар Богдан Новак вшанував героїв Небесної сотні зіркою нової конструкції. Її було оздоблено сотнями свічок із глобусом в центрі, як свідчення того, що слава українських борців облетіла увесь світ.

У часи Революції Гідності «Патріотичну» зірду відправляли до Києва на Майдан.

За матеріалами: Zaxid.net

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ «БЛАЖЕННОГО ОМЕЛЯНА КОВЧА»

Реквізити фонду:
ПРИВАТБАНК

№ поточного рахунку: 26002060880575

Код ЄДРПОУ: 36848628

МФО: 325321

ТБВВ 10013/02 ФЛОУ АТ «Ощадбанк»

Розрахунковий рахунок: 2600130716795

ЗКПО: 36848628

МФО: 325796

Благодійний Фонд «Блаженного Омеляна Ковча» щиро вдячний редакції «Нова Доба» за постійну підтримку.

Випуск благодійного фонду блаженного о. Омеляна Ковча не підтримує жодної політичної сили.

Редактор випуску «Живе Слово» о. Олег Федішин

Наш сайт: fond-kovch.com.ua

Листи надсилати можна на Zhyve-slovo@ukr.net

ПРАВДА

Коли Різдво щодня

Заголовок цього матеріалу – зовсім не поетичний вираз. На світі справді є місця, де Різдво стається щодня по багато разів. Ці місця – пологові будинки та відділення лікарень. Звісно, не всі працівники бачать новонародженого Христа в маленьких пацієнтах, а їхні матері далеко не завжди нагадують Богородицю...

Усе ж тут щодня стаються чудеса. Великі й маленькі, щасливі й не дуже – але вони є. Сестра Наталія Клапушинська, місіонерка і служниця Святого Духа (SSpS), власне й працює акушеркою в одному з таких «центрів Різдва» в столиці.

Реальність пологових відділень значною мірою залежить саме від середнього та молодшого медичного персоналу. Медсестри, акушерки й санітарки часто стають не лише свідками, а й учасницями людських трагедій та чудес... І часто більше від самих мам усвідомлюють реальність, яку ті обирають для своїх малят.

“

«Невже ж забуде молодиця своє немовля? Не матиме жалю до сина свого лона?»

Одного разу до пологового привезли здорову маму з Київщини, яка мала народити таку саму здорову маленьку дівчинку. У неї вже був старший синок і, здавалося б, усе мало бути чудово, але... Перед тим батько відмовився від них, а жінка вирішила відмовитися від своєї дитини. Умовляння, пояснення, приклади – нічого жодним чином не діяло.

Аргументи матері були прості, болісні й очевидні: сама вона з двома дітьми не дасть ради. Не зможе дати належного

ані старшій дитині, ані молодшій. Гроші, турбота, опіка... Ні, ні й ні. Вона не впорається.

Останній аргумент, який використали медики, – вони спробували покласти новонароджене маля мамі на живіт. Це метод доторку дитячого тіла до материнського (хоча з татами цю процедуру також чудово проробляють) майже відразу після пологів, який, здавалося би, просто не може не розбудити у жінці матір...

– Ні! Заберіть її з мене! Чому ви це зробили?!

Важко було навіть описати, як навіть бували працівники пологового були шоковані такою реакцією... Дуже швидко жінка виписалася з відділення.

“

«...Та хоча б вона й забула, я тебе не забуду».

Після цього випадку сестра повернулася додому, як то кажуть, «сама не своя». А до вечора переживала вже вся спільнота. Боже, ну як це? Як молодиця могла забути своє немовля? Рядки з Ісаї в такому випадку спадають на думку цілком природно. Шок був настільки великий, що потягнув за собою випробування віри... І, звісно, кінцівки цього біблійного вірша майже не згадували.

Наступного дня с. Наталія вирішила попросити в спільноти кошти, аби хоча би щось придбати для маленької осиротілої пацієнтки. Підгузки, одяг... Хоч щось. Аж тут подзвонив один зі священників київської парафії св. Миколая о. Сергій (звісно, про всю цю історію він нічого не знав).

– Сестро, в мене тут є пакунок для малого. Може, прийдете забрати?

Потім виявилось, що в тому пакунку, принесеному невідомо ким, був повний комплект для новонародженої дівчинки. І все новеньке, упаковане, красиве! Ба навіть доволі дороге. Одяг, підгузки... Також іграшки. У той час у Церкві саме тривав Тиждень милосердя.

Ось тут сестрі згадалися її біль та сумніви. А однак Господь справді пам'ятав про свою донечку. Хто знає, через який біль її мама повелася саме так, а не інакше. Чому налаштувала себе так гостро? Можливо, інакше вона вже не змогла її залишити... Відповіді не було. Пізніше цій маленькій принцесі знайшли сім'ю, а іграшки дали з собою, як посаг для нареченої. На пам'ять про те, що Бог не забуває нікого й ніколи.

«Я записав тебе в себе на долонях...»

Джерело: CREDO

КАТЕХИЗМ

Основа Церкви

Чи можна бути мучеником в сьогоденні і який має бути сучасний свідок Христової віри?

Мученик в перекладі з грецької означає свідок – людина, що постраждала або загинула за сповідання своєї віри. Це ми зустрічаємо вже у Новому Завіті (Дії. 22, 20; Об. 2, 3; 6, 9). Мученик – це той, хто жертвує своїм життям і так засвідчує свою вірність Ісусові (Дії. 7, 55-60). На мучеництві заснована Церква Христова.

Мучеництво як прояв в Християнстві почало поширюватись в часі переслідувань послідовників Ісуса Христа. У ранній період християнства саме мучеництво більш усього сприяє розповсюдженню Церкви, і в цьому плані воно також виступає, як продовження апостольського служіння. Найперший вияв мучеництва за віру відомий нам на прикладі Св. Степана. Саме цей приклад мучеництва став підготовчим моментом навернення Павла (Савла). Перші мученики з'являються ще в апостольський період. Їх мучеництво було результатом переслідувань з боку юдеїв, що дивилися на християн, як на небезпечну СЕКТУ і звинувачували їх у богохульстві.

З часом розвитку Христової Церкви мучеників почали вшановувати в дивний спосіб, спільнота збиралася разом на гробах мучеників і відправляла там Літургію. Святкування пам'яті переростає з приватного обряду, що звершувався над могилою, в загальноцерковне торжество – спочатку на рівні місцевої церковної громади, а потім і всієї Церкви. Дні пам'яті різних мучеників об'єднуються в річний цикл, який записаний у церковному календарі.

Протягом усієї історії людства чимало християн потерпіло смерть за віру в зв'язку з переслідуваннями християнства тоталітарними режимами, зокрема фашистським і радянським. Багато чоловіків і жінок поклали життя, бо не захотіли зректися Спасителя.

Чи можна бути мучеником в сьогоденні і який має бути сучасний свідок Христової віри? Багато хто вважає, що мученик – це той, хто проливає кров за Христа. Колись це було так, проте основним атрибутом мученика – це страждання за Спасителя. Сучасний світ пропонує багато речей, які суперечать християнським переконанням: всюдозволеність, аморальність. І люди, яким важко це сприйняти, стають при цьому духовними мучениками.

о. Ярослав Кондратик

НОВИНИ

Папа закликав святкувати своє Хрещення

Святкування Ісусового Хрещення в Йордані повинно захопити християн згадати про своє Хрещення та подякувати за цей дар. На цьому наголосив Папа Франциск, промовляючи до римлян і паломників, які у неділю, 10 січня 2016 р., опівдні зібралися на площі Святого Петра у Ватикані.

Коментуючи Євангеліє, Святіший Отець звернув увагу на те, що таким чином Отець об'явив Ісуса, як «Месію спасителя і визволителя». Тоді ж відбувся перехід від Іванового хрещення водою до Ісусового «Святим Духом і вогнем».

«В християнському Хрещенні, – пояснив Наступник святого Петра, – головною дійовою особою є Святий Дух: це Він спалює та нищить первородний гріх, повертаючи охрещеному красу божественної благодаті; це Він визволяє нас з-під влади п'янти, тобто, від гріха, та переводить нас у царство світла, тобто, любові, істини та миру». У цьому контексті слід замислитися, «до якої гідності підносить нас Хрещення», пам'ятаючи, що «чудесна дійсність бути Божими дітьми включає обов'язок наслідувати Ісуса». І хоч це не є легко, «силою, яку нам дає Святий Дух, це стає можливим».

Як підкреслив Папа, Святий Дух, Якого отримуємо в Хрещенні, «відкриває наші серця на Істину, на повноту Істини», спонукаючи наше життя ступити на «вимогливі, але радісні» стежки солідарності й любові. Він також дає нам лагідність Божого прощення, а тому слід пам'ятати про Його оживляючу присутність в тому, «хто Його приймає».

Заохотивши слухачів замислитися над даром особистого Хрещення та скласти подяку за нього, Святіший Отець закликав кожного згадати про дату свого Хрещення, або ж дізнатися про неї, коли повернуться додому, бо «дуже важливо її знати, адже це дата, яку слід святкувати», що означає наново висловити свою прив'язаність до Христа і зобов'язання жити по-християнськи.

«Нехай же Пречиста Діва Марія, перша учениця Свого Сина Ісуса, допоможе нам радісно і з апостольською ревністю пережити Хрещення, приймаючи кожного дня дари Святого Духа, Який вчиняє нас Божими дітьми», – побажав Папа.

Як повідомлялося, цього дня Папа охрестив у Сикстинській каплиці «ватиканських немовлят»: 13 дівчаток і 13 хлопчиків.

За матеріалами: Радіо Ватикану
Джерело: CREDO

СВЯТКУВАЛИ

Різдво у Перемишлянах

На Різдво Христове 7 січня вулицями Перемишлян пройшла святкова хода вертепів, у якій взяли участь молодіжні колективи храмів св. Володимира і блаженного священномученика Омеляна Ковча, спільнота «Адонай» від храму святого Миколая, молодь з костелу святих апостолів Петра і Павла та учні загальноосвітньої школи-гімназії. Учасники прославляли новонародженого Ісуса Христа колядками, а в кожному храмі ставили вертепи.

Володимир Кметь

ПОСТАТЬ

«Нині він стоїть перед престолом Всевишнього і молиться за нас...»

... сьогодні... могуті та сильні світу важать на терезах нашу долю: бути чи не бути. Ми всі як один, кожний член українського народу, повинні на кожному хвилині часу слати алярмуючі телеграми-молитви в небо про щасливу долю собі й своєму народові. Телеграми-молитви до Бога про справедливий мир між народами. Народі мій, найрідніший брате, плати дань молитви Богові! Молися багато, молися щиро, молися усильно про добру долю собі та й іншим народам.

ні з ким не спілкувався, не приймав їжі, мовчки роздумував над своєю подальшою долею... Навіть менші діти сумно принишкли. А в цей час хвората постійно молилася за первістка зі своїх синів, якого посвятила Богові, — молилася, щоб Господь допоміг хлопцеві визначитися. І ось через добу

ні реколекції в сусідніх селах, а влітку — місії. Проповіді виголошував із заплющеними очима, насунувши на них монаший каптур. Говорив голосно, щоб чути було і надворі. Очевидці згадували, що у проповідях отця Віталія впізнавали себе пияки, гуляки, кривдники, злі люди, а після переконливих і зворушливих промов священика вірні отримували позитивний заряд одухотворення. Отець Віталій завжди допомагав потребуючим, бідним людям, незалежно від їхньої релігійної чи національної приналежності.

У вересні 1939 року, у часи воєнних лихоліть, отець Віталій спричинився до вияву Божого заступництва. У

Перелякані люди почали молитися, зрозумівши, що священика «попередив» про небезпеку сам святий Партеній.

Володимир, осяяний радістю, заявив батькам, що не просто готовий, але й хоче піти в монастир: «Адже мене Бог кличе». Мати була впевнена, що сталося велике чудо: Господь вислухав її молитви.

4 вересня 1924 р. Володимир прибув до Василіянського монастиря св. Миколая у Крехові, де після року кандидатури отримав під час обряду обличчя чернече ім'я — Віталій. Після цього — монастир в Лаврові (там вивчав географію та латинську мову), Добромилі, Кристинополі, де студіював філософію і богослов'я.

26 лютого 1933 року брат Віталій склав довічні обіти у Кристинополі, а 2 серпня — був рукоположений у сан диякона. Священіччя свячення він одержав у Жовківському монастирі 13 серпня з рук перемишльського єпископа Йосафата Коциловського. У рідному селі Швайківці єромонах Віталій відслужив першу Божественну Літургію, у якій взяли участь його родичі, односельчани та гості з сусідніх сіл.

Після свячення отець Віталій молився і трудився у Бучачі. У Місійному інституті імені св. Йосафата, окрім катехизації, він викладав латинську та польську мови, каліграфію.

1936 року отця Віталія призначено заступником ігумена Жовківської обители. Йому доручено вести парафіяльну канцелярію. Отець Віталій заснував при церкві Пресвятого Серця Христового Апостольство Матері Божої, покровительки гідної смерті; був довголітнім провідником Марійської дружини.

Окрім праці в Жовкві, отець Віталій проводив великопос-

лу, під яким були моці святого Партенія. Однак ніхто не постраждав, адже дивним чином отець Віталій відвернув небезпеку: на богослужінні після молитви «Отче наш» несподівано звернувся до присутніх у храмі з проханням, щоб вони швидко йшли прямо у монастирську пивницю, бо усім загрожує небезпека. Нічого не розуміючи, люди виконали прохання священика. Коли останнім у підвал спускався отець Віталій, пролунав оглушливий вибух, що аж вивалив двері у схованку і ледь не збив ударною хвилею отця з ніг. Перелякані люди почали молитися, зрозумівши, що священика «попередив» про небезпеку сам святий Партеній.

Коли наприкінці червня 1941 року підходили німецькі війська, з радянського боку коїлися масові убивства. Отець Віталій уже чекав розстрілу, коли за нього заступилася жовківська єврейська громада, членів якої він свого часу рятував.

Із концтаборів додому поверталися виснажені та хворі полонені галичани польської армії, яких відпустили німці. Отець Байрак очолив створений при монастирі Комітет допомоги, який тільки за один місяць надав всіляку допомогу понад 7 тисячам колишніх полонених. Серед цих збідованих галичан був і молодший брат отця Віталія — Ярослав. Рятували його, як могли, але, хворий на сухоту, Ярослав помер, так і не зустрівшись із рідними. Цю втрату отець Віталій, який молився за брата і провів його в останню дорогу, пережив дуже болісно.

Продовження на стор. 4

СВЯТКУВАННЯ

Нехристиянське святкування

Різдво Христове, з чим воно в нас асоціюється? З застіллями, витратами, втомою від їжі, можливо в когось з колядою, вертепом, рипучим снігом. Але чи це правильно, що коли закінчилися свята, ми сказали: «Нарешті!» Та чи це нормально, що ми змучились від Різдва? Можливо, ми втомились від неправильного підходу до нього?

Спробуймо проаналізувати.

Свята Вечеря. Якщо ми вечеряємо за чаркою, і в нас не лунає коляда, мабуть, щось тут не так. Мабуть ця Вечеря зовсім не свята і зовсім не різдвяна, а звичайне застілля. Виходить так, що зміст Святої Вечері полягає не в очікуванні Христа Спасителя, а в тому, щоб добре поїсти і випити. Чи народиться для такої людини у її серці Христос? Мабуть, ні!

Ми, люди ХХІ століття, занедбали справжній зміст Різдва: Сповідь, Св. Причастя, коляда відходять на задній план; Щоб піти колядувати на Церкву, треба прикласти багато зусиль, переконувати, просити, змушувати. Немає доброї волі, бажання... вертепи організують лише для того, щоб показати в Будинку культури (нібито він не потрібен, щоб іти по селу, холодно, мокро, і не всі пускають). Колядувати ідемо для того, щоб заробити грошей, наприклад один куплет «Нова радість стала» і «Маленький Ісусик не спить, не дрімає...» і так спостерігається щороку. В такий спосіб гарна нагода «підзаробити» гроші, а не прославити Христа, принести радість в дім. Це не означає, що ми не повинні віддячитися за коляду. Ні! Коляду треба винагороджувати гідно, адже це наша жертва. Ми, дорослі, повинні пильнувати, як ідуть колядувати наші діти: чи вони вивчили НОВУ КОЛЯДКУ, ВІНШІВКУ. Спостерігається також такий факт, що колядують максимум до 12-13 років, а далі звучить така фраза: «Я вже не маленький», отже колядують лише маленькі діти. А для молоді Різдво — це звичайне застілля.

Ще один приклад нехристиянського підходу до християнських свят - Йорданські купання. Занурення у воду - дуже гарна традиція, якщо вона підкріплена вірою. Про що тут ідеться? Якщо ми не пішли зранку до храму, не взяли активну участь у Літургії, не освячували воду, а лише занурилися в ополонку, тоді це звичайний спосіб загартовувати тіло і з духовним світом немає ніякого зв'язку.

Отже, варто зрозуміти, що Різдво — це не просто застілля, додатковий зарібок, гостювання, переїдання та втома, а народження нової людини, переміна внутрішня, особиста, переміна людства загалом.

о. Іван Биков

Найвідоміша колядка

Весвітньо відома обробка «Щедрик» належить до тих, над якими Микола Леонтович працював майже усе життя. Остання п'ята — 1919 р.

Уперше «Щедрика» виконав хор Київського університету 1916 року, коли композитор працював у Києві. Виконання твору принесло великий успіх. Ім'я Леонтовича стало відомим у музичних колах і серед широкої публіки.

5 жовтня 1921 року «Щедрик» був уперше виконаний на концерті в Карнегі Холі в Нью-Йорку.

Маленьке українське диво, яке розійшлося по всіх континентах. Настільки ця пісня сподобалася американцям, що в 1936 році американець українського походження Петро (Пітер) Вільговський (англ. Peter Wilhousky), який працював для радіо NBC, створив англійську версію слів до «щедрика». Пізніше пісня закріпилася в музичній культурі західних країн під назвою «колядка дзвонів» (англ. Carol of the Bells). І до сьогоднішнього дня американські хори, професійні й непрофесійні, співають цей твір, як колядку на Різдво.

Колядка дзвонів широко використовується в рекламі, та американських телесеріалах.

СВЯТКУВАННЯ

Старий - Новий

Впродовж року ми маємо багато святкових днів, які можна поділити на державні і релігійні (церковні). Державне свято — це вихідний день, а церковне — це відповідні богослужіння у храмі і стримання від фізичної праці. Сьогодні коротко поговоримо про свято Нового року, бо якщо бути більш точним, то таких дат впродовж року маємо аж три.

Перший Новий рік, що зветься ще церковним або літургійним роком, святкуємо першого вересня. Отці Першого Вселенського Собору в Нікеї 325 року прийняли дату першого вересня за початок нового церковного року, і так залишилося в Східній церкві по сьогодні. Наші Преосвященні Владики разом із Верховним Архієпископом і Кардиналом Йосифом у своєму пастирському посланні на закінчення Другого Ватиканського Собору, 1965 року, подають таке визначення літургійного року: «Літургійний рік - це літургійний порядок Вселенської чи якоїсь помісної Церкви, зложений з неділей, днів тижня, празників Господніх, Богородичних, святих Божих угодників та періодів постів та заказних часів». Це значить, що повний круг нашого церковно-літургійного року триває від першого вересня до тридцять першого серпня. Потім, коли день першого вересня став початком церковного року, (початком Індикту), або як сказано в церковному календарі, початком «нового літа», тоді він набрав релігійного характеру і став церковним святом, цебто днем, що має свою осібно богослужбу. Наша Церква цього дня обходить ту подію з життя Ісуса Христа, коли він прийшов до божниці в Назареті і прочитав слова пророка Ісаї: «Господній Дух на мені, бо Він мене помазав... оповістити рік Господній сприятливий» (Лк. 4.18—19). Немає певного свідчення, коли початок літургійного року став церковним святом, але воно вже існувало у восьмому сторіччі. В цей день співаємо тропар: «Творче всього створіння, що своєю владою установив часи й роки! Молитвами Богородиці благослови, Господи, цей рік своєї благодаті, в мирі охороняючи святу Церкву й вірний народ Твій і спаси нас».

Тож стає зрозумілим, що в цей день християни мали б піднести свої молитви до Бога, щоби допоміг гідно, по-християнськи, всі ці свята літургійного року відзначити, зміцнюючи свою віру, наближаючись до Бога і духовно багатіючи. Адже літургійний рік - це вічно живий і діяльний Христос, це джерело глибокого культу Богоматері, це святе Євангеліє в практиці.

Другий Новий рік, - це традиційна зустріч Нового року першого січня, що відзначається на державному рівні. Якщо на перший погляд здавалось би, християни тут не зобов'язані до якогось публічних богослужінь чи приватних молитов, то, м'яко кажучи, це не зовсім так. Наше християнське сумління мало б нам підказати, що в кінці року що минає, ми мали б подякувати Богові за прожитий час, а з настанням року нового, мали б попросити у милосердного Господа, що створив небо і землю, щоби наповнив цей рік своїм небесним благословенням. Та, на жаль, мало хто з нас думає про це в новорічну ніч. Але незважаючи на те, ми бажаємо один одному, щоби новий рік був щасливий, успішний і т. д., правда не завжди розуміючи, звідки чи від кого того щастя чи успіху чекати. Дехто думає, що яким буде перший день Нового року, таким буде цілий рік. Про таких святий Іван Золотоустий каже: «Вони думають, що коли перший день цього місяця проведуть у задоволенні і радості, то й цілий рік буде такий... Це крайній нерозум після одного щасливого дня очікувати такого самого на весь рік... Щасливий для тебе буде рік у всім тоді, коли ти не будеш пицяти першого дня, але коли й першого, й кожного дня робитимеш те, що угодне Господеві» (Слово на Новий Рік). А святий Августин в одній із своїх новорічних проповідей так повчав своїх вірних: «...будемо всенародно молити Бога за тих жалюгідних, що ці дні Нового Року по-своєму поганському звичаю переводять у розкоші й нездержливості».

Багато хто з нас, встаючи рано зі сну, хоче знати, яким буде сьогоднішній день. Для цього перш ніж вийти з хати, дивимось у вікно, відсуваючи штору чи фіранку і кажемо, що сьогодні день дощовий, вітряний чи тихий і погожий... такі прогнози робимо, в залежності від того, що бачимо за вікном. Так само кожен з нас хотів би відсунути ту невидиму штору, зазирнути в новий рік і подивитися, чи буде в цім році суворя зима, чи буде рання весна, чи буде погоже літо і сонячна тепла осінь... Та нажаль цього ніхто зробити не може, бо маємо розуміти, що все буде так, як Бог дасть, так, як ми собі заслужили своїми вчинками, своїм відношенням до Бога і до ближнього. Дехто, забуваючи про Всевишнього, продовжує фанатично вірити різним людським прогнозам: астрологам, синоптикам, вченим, ворожкам, ясновидцям і т. д. Мало кого вчить те, що людство вже кілька разів пережило «кінець світу» - листопадове, 2015 року за-

темнення, що мало тривати біля двох тижнів і багато інших катаклізмів, спрогнозованих людиною. Ці прогнози не справдилися, бо нікому з людей Господь не розповідав про свої плани на майбутнє.

Тож, як бачимо, і тут нема місця на п'янки і гуляння. В багатьох парафіях вкінці року служаться подячні літургії за прожитий рік, власне подячні, бо людина тоді не йде до Бога з простягнутими руками, просячи «подай Господи», але приходять з вдячним серцем і каже своєму Творцю: «Господи, дякую тобі від себе і своєї сім'ї». На початку ж Нового року вірні знов збираються в храмі і вже звершують літургію за всяке прошення, тобто вже просять в Бога благословення на цей рік, що настав, щоби милосердний Господь, який через лоно Пресвятої своєї матері Марії прийшов до кожного з нас у вигляді немовляти, подав нам щасливі і сприятливі дні, щоби повернув наших хлопців здоровими і неущкодженими з війни, щоби осушив сльози українських вдів, дітей сиріт і посивілих від горя матерів, щоби наша українська земля не здригалася від вибухів снарядів, щоби мир Божий запанував між нами і т. д.

І третій, так званий Старий Новий рік, відзначаємо чотирнадцятого січня, але якщо бути уважними, то бачимо, що в цей день християни урочисто святкують Обрізання Господне, а також вшановують пам'ять одного з найбільших і найвизначніших Отців Церкви, учителів віри і монаших законодавців, святого Отця нашого Василя Великого архієпископа Кесарії Каппадокійської, що в Малій Азії (329—379рр.). Святий Василій - це архієпископ Церкви, великий законодавець монашого життя, великий учений і святий. Він казав: «А маємо ми, і ви, і я ту саму ціль: святість життя». І так, як він навчав, так і жив. Це великий мистець і апостол пера. Мало жив, але багато написав. Його велику духовну спадщину складають твори догматичні, моральні, аскетичні, полемічні, це пояснення Святого Письма і триста шістьдесят шість листів...»

Приходимо до висновків, що і цього разу, зустрічаючи Старий Новий рік, також нема місця для п'яних застіль, адже маємо за обов'язок, при світлому розумі, день святий святкувати, беручи участь у відповідних богослужбах.

Тож нехай і в цьому, і в наступних роках, наші уста будуть сповнені не прокльонами, наріканнями, осудженнями, очерненнями наших ближніх і п'яною нецензурщиною, але як співаємо на Літургії «Нехай сповняться уста наші, похвалою твоєю, Господи...», тобто молитвою і прославою Божою, бо тільки тоді зможемо сподіватися, що рік Новий буде щасливий, успішний і благословенний Богом, що закінчиться війна і наші хлопці живими повернуться до своїх сімей, що в українських родинах буде хліб і до хліба, що в наших сім'ях буде повага і взаєморозуміння, що на нашій українській землі доспіває соловейко свою перервану війною пісню, і «Бог миру буде з нами».

о. Михайло Романюк

ПОСТАТЬ

«Нині він стоїть перед престолом Всевишнього і молиться за нас...»

Продовження. Початок на ст. 3

До кінця 1941 року отець Віталій перебував у Жовкві, а впродовж 1942-1943 років здійснював душпастирське служіння на Лемківщині: спершу у Кросненському, згодом — у Сяноцькому повітах. З 1943 року отець Віталій продовжив свою працю у Дрогобичі як ігумен Святоотроцького монастиря. Був катехитом, надавав духовну опіку хворим у міській лікарні, збирав пожертви для допомогового комітету в Дрогобичі. 1944 року отець Віталій переїхав до Борислава, служив там у храмі Пресвятої Трійці, катехизував, допомагав убогим. Така діяльність священика не залишилася непоміченою для КДБ, куди його систематично викликали на допити. Щоразу йшов, як востаннє...

Ще у липні 1941 року в селі Туринка біля Жовкви, на могилі воїнів УГА, отець Віталій Байрак взяв участь у богослужінні і виголосив промову, яку згодом під назвою «Над могилою героїв» було опубліковано у Календарі Місіонаря за 1942 рік. У тому ж Календарі було надруковано і ще одну статтю священика-патріота — «Молитва народів». 1945 року ці дві статті стали формальним доказом «антирадянської діяльності» громадянина Володимира Васильовича Байрака — отця Віталія.

17 вересня 1945 року отця Байрака заарештували. Дрогобицька в'язниця «Бригідки», допити через день упродовж майже трьох місяців, складено 70 протоколів... За «антирадянські» виступи та публікації священика засудили до восьми років позбавлення волі у виправно-трудовому таборі з конфіскацією майна, якого у отця фактично й не було.

Офіційний документ — запис у кримінальній справі — зафіксував смерть отця Віталія Байрака 16 травня 1946 року, але ця дата суперечить свідченням сучасників. Коли перед Великоднем 1946 р. (припадав тоді на 21 квітня) один із вірних приятелів — пан Василенко — приніс для отця Віталія освячені пасхальні страви, у відповідь почув, що того вже немає серед живих. Свідки розповідали, що напередодні, у Страсну П'ятницю, священика дуже сильно побити і принесли закривавленого в камеру у простирадлі...

Поховали отця Віталія, мабуть, у спільній могилі на подвір'ї Дрогобицької в'язниці КДБ. А реабілітували посмертно майже через півстоліття — у 1995 році.

З давніх поживок світлих уважно дивиться на нас своїм проникливим і співчутливим поглядом інтелігентний, ще молодий чоловік — отець Віталій Байрак, пастир і наставник ченців, терпеливий подвижник і добротинець, катехит і сповідник, вірець смирення, який закликав українців до молитви. Нині він стоїть перед престолом Всевишнього і молиться за нас...

п. Наталя Гавінська

СВЯТКУВАННЯ

Богоявлення

Свято Богоявлення у перші віки християнства вважалося збірним, бо стосувалося кількох подій із життя Ісуса Христа, які свідчили про Його божественність, а саме: його Різдва, поклону мудреців, Хрещення, чуда в Кані Галилейській і чудесного помноження хліба. Тому й сьогоднішню назву свята «Богоявлення», як стверджує у книзі «Пізнай свій обряд» о. Юліан Катрій, треба розуміти у множині, бо вона означає празник святих Богоявлень.

Разом з празником Пасхи та Зіслання Святого Духа, празник Богоявлення належить у Східній Церкві до найдавніших. Його почали святкувати в кінці II або на початку III ст.

«Празник Господнього Хрещення показує нам одну з найбільших і найглибших правд нашої святої віри — таїнство Пресвятої Трійці. При Христовім Хрещенні об'явилася Пресвята Трійця, яка посвідчила про Його божество».

З празником Богоявлення тісно пов'язане Велике або Йорданське Водосвяття.

У Східній Церкві є два способи освячення води: велике і мале водосвяття. Мале водосвяття використовують з різних нагод, зокрема в день храмового празника. У Греції, наприклад, є звичай освячувати воду малим освяченням кожного місяця.

Історики вважають, що перші подібні чини були пов'язані з хрещенням оглашених.

Велике або Йорданське Водосвяття відбувається два рази в році: в навечір'я і в день празника Богоявлення.

Пояснено практику тим, що в Навечір'я водосвяття вважається символом колишнього хрещення оглашених, а водосвяття в день празника уже відбувається в пам'ять про Христове хрещення в ріці Йордані.

Від найдавніших часів Церква вважає освячену Йорданську воду великою святістю та приписує їй чудодійну силу для душі і тіла.

У проповіді на празник богоявлення св. Іван Золотоустий пише: «У цей празник опівночі всі, зачерпнувши води, приносять її додому та зберігають увесь рік... І діється дивне явище: та вода у своїй сутності не псується від довготи часу...»